

Se falsifică și devin cum nu se poate mai **obișnuite**, mai liniștitor de banale, — deși dincolo de aceste aparențe, stau la pîndă forțe aducătoare de moarte în lume.

Cu o astfel de viziune satirică, intransigent satirică, era firesc ca, mai devreme sau mai târziu, Teodor Mazilu să descopere teatrul: locul prin excelență în care se pot juca și dejuca multiplele avataruri ale lui **Pseudo**. Pentru teatru, autorul **Proștilor sub clar de lună** mai dispune de o calitate esențială: capacitatea de a discerne laturile aberante ale vorbirii celei mai uzuale, de a scoate la iveală, din ceea ce pare a fi „normă”, enormitatea. Descendent al lui Caragiale, Teodor Mazilu reconstituie, cu o fidelitate care este prin ea însăși o sursă a risului, aspectele diverse ale „patologiei limbajului”, de la cele joase, triviale, pînă la cele „elevat” intelectuale. Clișeele, platitudinile, automatismele vorbirii devin dintr-o dată uimitoare: din ciocnirile lor se naște un spectacol lingvistic caricatural, grotesc, de o amețitoare imprevizibilitate. Capătă astfel o reprezentare (cu efecte de un comic remarcabil) caracterul imprevizibil al prostiei însăși, „fantezia” ei proliferantă.

Defectul și totodată meritul teatrului lui Teodor Mazilu este lipsa lui de „tehnică”: consecvent cu sine, autorul își îngăduie să fie chiar mindru de stîngăcia lui. În fond, se poate face teatru, ignorînd pur și simplu legile teatrului (și fără a ajunge, bineînțeles, la „antiteatru”). Se poate face teatru cu **naivitate**...

URSUL DE CALEDONIA

Nenumărate sînt ipostazele cruzimii. O poștă poate să fie crudă, un cuvînt, chiar sunetul sau parfumurile. Nu știu cum or fi fost spectacolele descrise de Artaud. Dar în teatrul pe care încă îl mai practicăm — psihologic și european prin excelență — cruzimea, mai ales astăzi, culminează în acțiuni fizice de semnificație precisă, în brutalitate. Ne atrag rostogolirile, convulsia, lovitura directă, înclăstarea.

Poate că noi, meșteșugarii — tot scormonind posibilul — am provocat această mutație a gustului. Poate că publicul, prin indiferența crescîndă față de arta rostirii pure, ne invită la procedee-soc. Sau poate veacul, aspru cum îl știm, ne-a făcut să nu mai credem în blindețe.

c r o n i c a h i s t r i o n u l u i

Ne îndreptăm, am auzit spunîndu-se, către un stil neoelizabethan. Teatrul lui două mii se pregătește pentru înțilnirea cu teatrul anilor o mie șase sute. Cu hecatombele lui Marlow, cu tragediile regale, pline de sînge și fier. Cu teatrul acela violent și crud și brutal. Și poetic, bineînțeles. Și mare.

Au mai existat, în istoria spectacolului, vremuri lacome de senzații tari. Una din ele ar fi epoca decadentei romane. Piesa „Laureolus”, ne înfămează Carcopino, a finit afișul două sute de ani. Cu autorizația împăratului Domițian, condamnatul de drept comun, înlocuitor al actorului în scena finală, își dădea duhul sfișiat de colții unui autentic urs de Caledonia. Odată cu sclavul, conchide istoricul, expira și umanitatea. Ovații, entuziasm, delir...

Temerar mi se pare orice prognostic. Numai sfîrșitul, după prea bine cunoscuta vorbă, transformă viața în destin: viața omului, a civilizațiilor, a feluritelor forme de existență. Nu putem cunoaște valoarea unei tendințe decît după ce și-a epuizat vigoarea, nebănuitele virtualități, înscriindu-se retrospectiv pe traiectoria dintre Shakespeare și zero.

Acum, în pragul noului deceniu, îngădui-se histriionului a se întreba: „Încotro mergem? Cine ne-așteaptă? Colții ursului de Caledonia, sau umbra lebedei din Avon?”.

Ion Omescu